

Train de praktijktrainer

A large, abstract graphic composed of several overlapping, curved, pinkish-red shapes that create a sense of depth and movement. The shapes are layered, with some appearing to be in front of others, creating a dynamic, organic form.

**Studiehandleiding
& reader**

AMC Bij- en nascholing

COLOFON

Deze studiehandleiding is onder verantwoording van de opleidingsadviseur van de afdeling Bij- en nascholing tot stand gebracht

© Mei 2019

AMC Bij- en nascholing, Postbus 22660, 1100 DD AMSTERDAM,
Telefoonnummer: (020) 566 8651

Inhoud

Hoofdstuk 1	Verantwoording training Train de praktijktrainer.....	4
Hoofdstuk 2	Competenties en leerdoelen.....	6
Hoofdstuk 3	Overzicht van module in schema.....	8
Hoofdstuk 4	Module uitwerking van de leeractiviteiten.....	9
Hoofdstuk 5	Afsluiting van module.....	11
Hoofdstuk 6	Vorbereidingsliteratuur (url's).....	12
Bijlagen:		
Bijlage 1	Observatiecriteria voor train de praktijktrainer.....	13
Bijlage 2	Observatieformulier voorbehouden en risicovolle handelingen.....	14

Hoofdstuk 1

Verantwoording training Train de praktijktrainer

Inleiding algemeen:

De cursus Train de praktijktrainer is een cursus welke tot stand gekomen is in samenwerking met thuiszorgorganisatie Amstelring.

De training Train de praktijktrainer draagt bij aan een onderwijskundig verantwoorde manier van trainen van theoretische kennis en/of praktische vakinhoudelijke vaardigheden, b.v. voorbehouden en/of risicovolle handelingen, wondzorg of palliatieve sedatie aan en met collega verpleegkundigen of –verzorgenden.

Het trainen is een integraal onderdeel van de taken van de wijkverpleegkundige bij Amstelring. Het goed aanleren en instrueren draagt bij aan de deskundigheid van de verpleegkundigen en verzorgenden en daarmee aan de kwaliteit van zorg.

Verantwoording

In de cursus Train de praktijktrainer worden de kennis en vaardigheden aangeleerd om een praktijktraining te kunnen geven.

Onderdelen zijn de basis van de theorie van instructie methoden en het instructie proces, het inschatten van de beginsituatie van een collega en het geven en ontvangen van feedback. Ook wordt het omgaan met weerstanden behandeld en kennis gemaakt met motiverende gespreksvoering. Daarnaast wordt zowel groepsgewijs als per cursist, het omgaan met belemmerende factoren besproken en geoefend. De eerste cursusdag wordt afgesloten met het (in groepjes) ontwerpen van een praktijktraining.

De cursus wordt op het tweede cursusdagdeel afgerond met een Proeve van bekwaamheid, waarbij de cursisten elkaar een praktijktraining geven en elkaar feedback geven.

Accreditatie V&V CanMEDS competenties

Deze cursus draagt bij aan de ontwikkeling van de volgende CanMEDS competenties (bron: het Kwaliteitsregister Verpleegkundigen en Verzorgenden)

- Professionaliteit en kwaliteit 60%
- Maatschappelijk handelen 20%
- Kennis en wetenschap 20%

Totaal aantal punten: 11

Amstelring voorwaarden voor deelname

De cursus Train de praktijktrainer is onderdeel van het professionaliseringstraject binnen Amstelring waarbij verpleegkundigen en verzorgenden lid kunnen worden van een van de zgn. 'Gildes'

Om lid te kunnen worden van een van de Gildes dienen de **IG verzorgenden** en **verpleegkundigen** aan de volgende criteria te voldoen:

- je bent op een verpleegkundig/ IG verzorgend onderwerp expert en gaat deze theoretische- en praktische vak inhoud Wijkzorg breed integreren of;
- je bent bereid je te specialiseren voor één of meerdere zorg gerelateerde onderwerpen en/of ziektebeelden en je bent op de hoogte van de laatste innovaties/ onderzoeken op dat onderwerp en integreert deze kennis Wijkzorg breed.
- je bent bereid om ingewikkelde nieuwe technische zorg, welke vanuit ziekenhuis naar huis komt, te integreren binnen de zelfsturende teams;
- je hebt nauwe banden met specialistische instellingen en/of deskundigen om up to date te zijn van de ontwikkelingen en de teams hierover op de hoogte te houden;
- je bent een vraagbaak voor je collega's en biedt ondersteuning waar mogelijk en nodig;
- Je denkt mee over het opzetten en uitvoeren van scholingstrajecten, om innovaties binnen het Gilde te borgen binnen de Wijkzorg.

Om lid te zijn van een Gilde dienen de **verzorgenden IG** aan de volgende criteria te voldoen:

- Je bent bevoegd en bekwaam te participeren binnen het Gilde waar je bent aangesloten.
- Je bent op de hoogte van de grenzen/ kaders welke behoren bij deskundigheid IG verzorgenden/ verpleegkundigen.
- Je geeft TOTJ en/of klinische lessen
- Je bent bereid om vanuit samenwerking met verpleegkundigen nieuwe technische zorg welke vanuit ziekenhuis naar huis komt te integreren binnen de zelfsturende teams.
- Je inventariseert welke ondersteuning door IG verzorgenden geboden kan worden binnen je Gilde.
- Je bent een vraagbaak voor je collega's en biedt ondersteuning waar mogelijk en nodig;

Omvang en duur van de bijscholing

De voorbereidingstijd van de scholing is 4 uren.

De duur van de scholingsbijeenkomst is 1½ dag.

De scholing is op de eerste (hele) dag, de halve terugkomdag, die enige tijd later wordt georganiseerd, is voor het afnemen van de proeve van bekwaamheid en het stellen van vragen.

Docenten

De docenten zijn docent en/of opleidingskundige en hebben ruime ervaring met het geven van praktijktrainingen, het trainingsproces, het geven van feedback en het toetsen.

De proeve van bekwaamheid wordt beoordeeld door een docent en/of opleidingskundige.

Hoofdstuk 2

Competenties en leerdoelen

Na het doorlopen van de training beschikt de deelnemer over kennis en vaardigheden om een praktijk training te kunnen geven.

Accreditatie V&V CanMEDS competenties

Deze cursus draagt bij aan de ontwikkeling van de volgende CanMEDS competenties (bron: het Kwaliteitsregister Verpleegkundigen en Verzorgenden)

- Kennis en wetenschap 80%
- Maatschappelijk handelen 20%

Totaal aantal punten: 11

Competenties volgens het AMC Competentiehandboek en leerdoelen

Competentiegebied Kennis en Wetenschap: Deskundigheid bevorderend vermogen.

Bijdragen aan de eigen deskundigheid en die van anderen met als doel de kwaliteit van het vakgebied en de beroepsgroep op peil te houden en te verbeteren, zodanig dat wordt voldaan aan maatschappelijke criteria.

Niveau C (Bevordert en draagt bij aan de verbetering van de deskundigheid van anderen)

- past *evidence based practices* toe
- komt met gerichte voorstellen voor innovaties ter verbetering van de zorg
- zorgt voor een gevoel van urgentie en draagvlak om deskundigheid te bevorderen
- levert een inhoudelijke bijdrage aan symposia en congressen
- heeft oog voor welke onderwerpen deskundigheidsbevordering nodig hebben
- stimuleert leervormen zoals intervisie, intercollegiale toetsing en dossierbesprekingen

Leerdoelen bij deze competentie:

- De deelnemer heeft basiskennis van instructiemethoden en leerstijlen;
- De deelnemer heeft basiskennis in het omgaan met weerstanden;
- De deelnemer heeft basiskennis in motiverende gespreksvoering;
- De deelnemer laat in de cursus zien dat hij de beginsituatie van een collega kan beschrijven;
- De deelnemer laat in de cursus zien dat hij de leerstijl van een collega kan beschrijven;
- De deelnemer laat in de cursus zien dat hij feedback kan geven en ontvangen volgens de driestappen methode;
- De deelnemer kent minimaal 1 van zijn/haar eigen belemmerende factoren bij het geven van een praktijktraining;
- De deelnemer laat in de cursus zien dat hij zijn trainingsontwerp, -opzet en uitvoering kan onderbouwen met argumenten.
- De deelnemer kan een praktijktraining geven;

Competentiegebied Maatschappelijk handelen: Kwaliteitsbewustzijn

Het bewustzijn dat het te leveren product of de te leveren dienst moet voldoen aan gestelde eisen, normen en prioriteiten en hiernaar handelen. Streven naar continue kwaliteitsverbetering.

Niveau C (Zet zich in om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en verder te ontwikkelen)

- streeft naar kwaliteitsverbetering van het product
- werkt actief aan de bevordering van eigen persoonlijke kwaliteiten en mogelijkheden
- signaleert kansen om de kwaliteit te verbeteren via een andere organisatie of logistiek in processen
- verbetert ook de kwaliteit wanneer dit niet direct van hem/haar verwacht wordt
- draagt kwaliteitsbesef actief uit en bevordert dat in het team en bij studenten
- spreekt anderen aan op de kwaliteit van hun werk
- bevordert onderzoek naar de geleverde kwaliteit

Leerdoelen bij deze competentie:

- De deelnemer heeft basiskennis van instructiemethoden en leerstijlen
- De deelnemer laat in de cursus zien dat hij zijn trainingsontwerp, -opzet en uitvoering kan onderbouwen met argumenten.

Hoofdstuk 3
Overzicht van module in schema
Train de praktijktrainer

Tijd	Onderwerp:
Vorbereiding	1. Lezen van de voorbereidingsliteratuur en maken van de huiswerkopdracht
09.00-09.45 uur	2. Opening, kennismaking en inventarisatie leervragen
09.45-10.30 uur	3. Leerstijlen en instructie methoden
10.30-10.45 uur	Koffiepauze
10.45-11.15 uur	4. Feedback geven en ontvangen
11.15-12.00 uur	5. Omgaan met weerstanden
12.00-12.30 uur	6. Motiverende gespreksvoering
12.30-13.30 uur	Pauze lunch
13.30-14.00 uur	7. De beginsituatie van een collega
14.00-14.30 uur	8. Belemmerende factoren voor een praktijktraining
14.30-14.45 uur	Theepauze
14.45-15.45	9. Ontwerpen van een praktijktraining
15.45-16.00 uur	10. Afspraken voor volgende bijeenkomst en evaluatie
DAG 2	Train de praktijktrainer
9.00-11.30 uur of 13.00-15.30 uur	11. Proeve van bekwaamheid
11.30-12.00 uur. of 15.00-16.00 uur	12. Afsluiting en evaluatie

Hoofdstuk 4

Module uitwerking van de leeractiviteiten

1. Voorbereiding deelnemers

Om de Train de praktijktrainer goed te kunnen volgend dient de deelnemers zich voor te bereiden door:

- de studiehandleiding met de literatuur (url's) te lezen;
- voorbeelden uit de eigen praktijk te bedenken, waar de deelnemer tijdens het geven van een praktijktraining het meest moeite mee heeft of als deze nog niet worden gegeven tegenop ziet (leeract. 2);
- de leerstijl test te maken en mee te nemen naar de 1^e cursusdag (leeract. 3);
- voorbeelden uit de eigen praktijk te bedenken, waar de deelnemer tijdens het geven van een praktijktraining (of als de deelnemer daar geen ervaring mee heeft een andere situatie) weerstand van de deelnemers of het team ervaart. Daarbij bedenkt u welke strategie u heeft gekozen en welk resultaat dit opleverde (leeract. 5);
- voorbeelden uit een gegeven of gevolgde praktijktraining te bedenken, waar de beginsituatie goed of juist helemaal niet goed in naar voren kwam (leeract. 7).
- voorbeelden uit de eigen praktijk te bedenken, waar de deelnemer tijdens het geven van een praktijktraining belemmeringen in ervaart (leeract. 8).

De voorbereidingstijd is ca. 3-4 uren.

2. Opening, kennismaking, inventarisatie leervragen

De docent licht het programma toe, inventariseert ieders deskundigheid en ieders lastige situaties en persoonlijke leerdoelen.

3. Leerstijlen en instructiemethoden

Er worden leerstijlen en verschillende instructie methoden behandeld.

Als voorbereiding hebben de deelnemers een leerstijltest gemaakt. De test en het gebruik hiervan wordt toegelicht en de testresultaten worden nabesproken.

Wat zijn de best bruikbare instructie methoden bij het geven van een training op uw specifieke deskundigheidsterrein en voor uw doelgroep. Hoe bereikt u met uw training de doelstellingen. Wat is de relatie met de leerstijlen en uw training en wat zijn van de verschillende methoden van trainen de voor- en nadelen.

Lesmethode: onderwijsleergesprek.

4. Het geven en ontvangen van feedback

Bij het geven van een praktijktraining is het goed kunnen geven en ontvangen van feedback een vereiste. De deelnemers hebben al ervaring in het geven en ontvangen van feedback. Er wordt besproken wat de uitgangspunten van goede feedback zijn en er wordt een model als voorbeeld gegeven.

Lesmethode: onderwijsleergesprek en instructie.

5. Omgaan met weerstanden

Bij het geven van een praktijktraining en bij (zorg)innovaties komen vaak weerstanden naar voren. Mensen houden niet zo van verandering en met je praktijktraining wil je je collega's of studenten iets anders laten doen. Waar komen weerstanden vandaan en hoe kan je daar het best op reageren. We gaan het omgaan met weerstanden vanuit verschillende tactieken benaderen en gaan op zoek naar een methode die voor uw situatie toepasbaar is.

Lesmethode: onderwijsleergesprek.

6. Motiverende gespreksvoering

Motiverende gespreksvoering is een gesprekstechniek die mensen kan helpen te veranderen in gedrag. Er wordt kennisgemaakt met de techniek en behandeld wanneer je deze gesprekstechniek

wel of juist niet kan inzetten. Daarnaast wordt geoefend met een van de vier basisgesprekstechnieken; het open vragen stellen.
Lesmethode: instructie en oefenen.

7. Beginsituatie van een collega

Voordat een praktijktraining wordt gegeven is het van meerwaarde om de beginsituatie van een collega te kennen. Welke factoren spelen mee in (het ontwerpen van) de praktijktraining en hoe inventariseer je de beginsituatie voorafgaand aan een training.
Lesmethode: onderwijsleergesprek.

8. Belemmerende factoren

Bij een praktijktraining treden tussen collega's soms situaties op die belemmerend kunnen werken. Welke belemmerende situaties kom je in de praktijk tegen en hoe kan je je gedrag als praktijktrainer en de praktijktraining zo aanpassen dat de collega optimaal gaat leren.
Lesmethode: inventariseren van belemmerende situaties en onderwijsleergesprek.

9. Ontwerpen van een praktijktraining

De deelnemers gaan vanuit de theorie, de opgedane kennis en eigen ervaring oefenen met het ontwerpen van een praktijktraining.
Waar loop je tegen aan, hoe realiseer je je doelstellingen, en hoe pak je dit aan.
Lesmethode: oefenen met ontwerpen van een praktijktraining

11. Proeve van bekwaamheid/Vaardigheidstoets

De tweede (halve) cursusdag wordt een Proeve van bekwaamheid afgenomen.
De deelnemer geeft aan enkele mededeelnemers tweemaal een korte praktijktraining (voorbereiding tussen 1^e en 2^e cursusdag). Het onderwerp en de praktijktraining mag zelf worden gekozen en hoeft niet per se een verpleegkundig onderwerp te hebben.
Bij de eerste korte praktijktraining laat de deelnemer de geleerde theorie en vaardigheden zien. De mededeelnemers geven feedback op de praktijktraining, de docent geeft feedback en beoordeelt de praktijktraining.
Bij de tweede korte praktijktraining zal een of meerdere mededeelnemers een situatie nabootsen waar de deelnemer moeite mee heeft. Gezamenlijk worden mogelijke alternatieven bedacht en geoefend.
Lesactiviteiten: elke deelnemer geeft een korte praktijktraining.

Hoofdstuk 5

Afsluiting van de module

U hebt deze modules met een voldoende afgesloten indien:

- u zich heeft voorbereid op de cursusdag en actief hebt deelgenomen
- u aanwezig bent geweest op de cursusdag
- u de Proeve van bekwaamheid met een voldoende hebt afgesloten

Indien u aan deze punten hebt voldaan, ontvangt u een certificaat.

Evaluatie

De training wordt op verschillende manieren geëvalueerd, hiervoor worden gebruikt:

- *een mondelinge evaluatie*
- aan het einde van beide cursusdagen wordt teruggekeken of de deelnemers de benoemde leerdoelen hebben behaald;

Hoofdstuk 6

Vorbereidingsliteratuur:

Leeractiviteit 3:

Lees :

https://www.leren.nl/cursus/leren_en_studeren/didactiek

Maak de leerstijltest volgens Kolb:

<https://mens-en-samenleving.infonu.nl/opleiding-en-beroep/2315-leerstijltest-volgens-psycholoog-david-kolb.html>

Maak de test en neem het resultaat mee naar de cursusdag.

Lees de theorie van de leerstijl volgens Kolb:

<https://mens-en-samenleving.infonu.nl/opleiding-en-beroep/2319-leerstijl-en-leren-leerfasencyclus-kolb.html>

Gouden regels bij lesgeven en instructie aan volwassenen

<https://educatie-en-school.infonu.nl/methodiek/114486-gouden-regels-bij-lesgeven-en-instructie-aan-volwassenen.html>

Leeractiviteit 5:

Artikel: Wat is motiverende gespreksvoering, Bridge2learn

http://www.motiverende-gespreksvoering.com/support-files/wat_is_motiverende_gespreksvoering.pdf

Bijlage 1

Observatiecriteria voor train de praktijktrainer

De praktijktrainer:	Onvold.	Vold.	N.v.t.
Benoemt de aanleiding van de training / toets			
Benoemt de procedure			
Benoemt welk leerdoel de cursist moet behalen			
Benoemt de onderwijsmethode			
Sluit met de onderwijsmethode aan bij de leerstijlen			
Als er getoetst wordt: benoemt of het een summatieve (eindtoets) of formatieve (evaluerend) toets wordt			
Verkent het begin nivo van de cursist			
Benoemt wanneer de cursist aan de criteria voldoet			
Beheerst de theorie / vaardigheid goed			
Brengt de inhoud goed over			
Zorgt voor de benodigde materialen en hulpmiddelen			
Werkt vanuit een protocol of richtlijn			
Beargumenteert wanneer van het protocol of richtlijn wordt afgeweken			
Communiqueert adequaat (verbaal en non-verbaal)			
Stelt open vragen			
Creëert veilige leersfeer			
Gaat adequaat in op vragen			
Benoemt en erkent mogelijke weerstanden			
Creëert draagvlak bij mogelijke weerstanden			
Begeleid het groepsproces			
Geeft correct feedback			
Geeft adequaat grenzen aan			
Benoemt of doel van de training / toets is behaald			
Inventariseert of er nog vragen zijn			
Evalueert de training / toets			
Evalueert het eigen functioneren als praktijktrainer			

Bijlage 2:

AMC beoordelingsformulier voor praktijktoets voorbehouden en risicovolle handelingen

Handeling:

Naam verpleegkundige:

Datum:

De verpleegkundige beschikt over **theoretische kennis over de handeling:**

Heeft de **e-learning toets** behaald (indien beschikbaar) ja/nee

Kan **doel, (contra)indicatie en risico's van de handeling benoemen** ja/nee

Opmerking/aandachtspunt:

De verpleegkundige verzamelt **vooraf alle benodigheden**

ja/nee

Opmerking/aandachtspunt:

De verpleegkundige bereidt de **patiënt op correcte wijze** voor op de handeling

ja/nee

Opmerking/aandachtspunt:

De verpleegkundige voert de **handeling volgens protocol uit en kan haar handelwijze verantwoorden**

ja/nee

Opmerking/aandachtspunt:

De verpleegkundige **verleent de patiënt de nazorg die de patiënt behoeft**

ja/nee

Opmerking/aandachtspunt:

De verpleegkundige verzorgt de **verslaglegging volgens afspraak** (protocol)

ja/nee

Opmerking/aandachtspunt:

Verpleegkundige scoort een voldoende indien alle onderdelen met 'ja' beantwoord zijn.

Een onvoldoende wordt altijd toegekend als de toetser moet ingrijpen om te voorkomen dat de patiënt onnodig nadelig effect ondervindt van de wijze waarop de handeling zou worden uitgevoerd.

Eindconclusie:

voldoet / voldoet niet

Naam, functie, en handtekening toetser: